

שנטמא בולד הטומאה, אָמַר ה' – כלי שנטמא באב הטומאה.
 דוחה הגמרא: כלי שנטמא בולד הטומאה, היכי משפּחת לה שיהיה
 טעון טבילה, רק גַּבִּי – אצל פְּהִינָם האוכלים תרומה, ובהם אין
 לגזור כיון שפְּהִינָם זְרִיזִין הֵם, ולא יטעו להתיר גם טבילת כלים
 שנטמאו באב.
 מקשה הגמרא מדין אחר: תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רב חייא בר אשי אִמַּר
 רב, נָהָה שְׂאֵין לֵה פְּגָדִים טהורים לזיבשם לאחר שתטבול, מַעֲרָמָה
 וְמוֹכֵלֵת בְּיוֹם טוֹב פְּגָדִיָּה, ועולה הטבילה לה ולבגדיה. וְאִם אֵיתָא
 שהחמירו חכמים בגזירה זו, נְגִזֵּיר גַּם בזה. דְּלִמָּא אֵיתִי לְאִמְבּוּלִי אֵת
 הבגדים פְּעִינִיָּהוּ. דוחה הגמרא: שְׂאֵין הָתֵם, מִתּוֹךְ שְׂלֵא הוֹתֵרָה לֵה
 הטבלת הבגדים אֵלָא עַל יְדֵי מַלְבוּשׁ, וְכֹרֶה הִיא שטבילת כלים
 אסורה בשבת.
 שיטה שניה בטעם איסור טבילת כלים בשבת ויום טוב: רב יוסף
 אָמַר, נְזַרָה מִשּׁוּם פְּחִיטָה, שאף בגדים בכלל כלים הם, ויש לאסור
 הטבילה מחשש שיבואו לסוחטם אחר כך. אָמַר לִיה אֲבִי, תִּינַח
 כְּלִים דְּבִנֵּי פְּחִיטָה נִינְהוּ, כגון בגדים. אבל כְּלִים דְּלֹא בִנֵּי פְּחִיטָה
 נִינְהוּ, מָא אֵיכָא לְמִימַר. אָמַר לִיה רב יוסף, נְזַרָה הֵנִי שאינם בני
 סחיטה אִמּוֹ הֵנִי שבני סחיטה הם, שאם נתיר באלו יבואו להתיר
 אף באלו.
 אֵיתִיבִיה אֲבִי לרב יוסף כֵּל הֵנִי תִיבֹבֵתָא שהקשה לרבה, שאם גזרו
 בזה גזירה לגזירה, למה לא גזרו בכל המקרים המובאים לעיל.
 וְשֵׁנִי לִיה רב יוסף פְּרָשְׁנִין – כפי שיישבנו לפי רבה.
 שיטה שלישית בטעם איסור טבילת כלים בשבת ויום טוב: רב ביבי
 אָמַר, נְזַרָה שְׂמָא יִשְׁתָּא אֵת כְּלִי הַטְּמֵאִים לטבולם ביום טוב, שאז
 יש לו פְּנֵאִי, ועלול להכשל ולהשתמש בהם לתרומה בעודם
 טמאים.
 תִּנָּא בְּיוֹתִיב דְּרַב בִּיבִי, כְּלִי שְׁנִטְמָא מַעֲרָב יוֹם טוֹב אֵין מְטַבְּלִין
 אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב, נְזַרָה שְׂמָא יִשְׁתָּא אוֹתוֹ בטומאתו עד יום טוב.
 שיטה רביעית בטעם איסור טבילת כלים בשבת ויום טוב: רבא
 אָמַר, מִכֵּין שְׁנִירָהָ כְּמִתְקֵן כְּלִי שְׁהִיר מִטְהֵר, ודומה לתיקון על ידי
 מלאכה, האסור מן התורה.
 מקשה הגמרא: אִי הֵבִי אָדָם נָמִי יאסר לבית הלל בטיבילה בשבת,
 מפני שנראה כמתקן את גופו. מתרצת הגמרא: אָדָם הַטּוֹבֵל אֵת
 גופו אינו נראה כמתקן, אלא נִרְאָה כְּמִיָּקֵר – מצנן את גופו. מקשה
 הגמרא: הָא תִינַח בְּטוֹבֵל בְּמִים יָפִים שִׁדְרָךְ לרחוץ בהם, אבל בְּמִים
 רָעִים – וסרוחים! שאין דרך לטבול בהם אלא לשם טהרה, מָא
 אֵיכָא לְמִימַר. מתרצת הגמרא: אָמַר רב נְחֻמִּין בְּרִי יִצְחָק, אף בכך
 אינו נראה כטובל לטהרה, שפְּעָמִים שְׂאָדָם כָּא

שְׂמָא יִפְלְנוּ – את הכלי בידו, ויַעֲבִירוּ אֶרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים
 להוליכו לטבילה, ויעבור על איסור טלטול ברשות הרבים. אָמַר
 לִיה אֲבִי לרבה, יֵשׁ לוֹ בּוֹר פְּהִצְרוּ מָא אֵיכָא לְמִימַר. אָמַר לִיה,
 נְזַרָה בּוֹר פְּהִצְרוּ, אִמּוֹ – שמא יבואו לטבול בבור ברשות הרבים.
 מקשה הגמרא: תִּינַח – מִיּוֹשֵׁב שֶׁבֶת שְׁנֵאסְרָה בָּה מְלֹאכֶת
 הוצאה, אבל בְּיוֹם טוֹב שְׁלֵא נִאסְרָה הוצאה, מָא אֵיכָא לְמִימַר.
 מתרצת הגמרא: גְּזִירָה יוֹם טוֹב אִמּוֹ שֶׁבֶת.
 מקשה הגמרא: וְמִי נְזַרִין – וכי החמירו חכמים כל כך בתקנה זו,
 לאסור טבילה בשבת המותרת מעיקר הדין, שמא יכשל באיסור,
 ולהוסיף לגזור גזירה לגזירה ולאסור גם ביום טוב, וְהָא תִנֵּן
 במשנתנו, וְשׁוֹן שְׂמִישׁוֹן אֵת הַמִּים הַטְּמֵאִים כְּכִלִּי אֶבֶן לְפִתְרֵן, אֵלָּא
 לֹא מְטַבְּלִין בכלי עץ טמא לטהרו אגב ההשקה. וְאִי אֵיתָא
 שהחמירו חכמים, נְגִזֵּיר הַשְּׁקָה בכלי אבן, אִמּוֹ הַמְּפִלָּה. מתרצת
 הגמרא: וְתִסְבְּרָא שְׁקוּשִׁיא הִיא זו, הִלָּא אִי אֵיתִי מִים יָפִים
 טהורים אחרים, הֵנִי הַטְּמֵאִים לְמָה לִי לְמַעַבְדִּי לְהוֹ הַשְּׁקָה. אֵלָּא
 בהכרח מדובר דְּלִית לִיה, וְכִיּוֹן דְּלִית לִיה אֵלָא מִים אֵלּוּ, וְדִאי מִוְהֵר
 וְהִיר בָּהוּ שְׂלֵא יִטְמָא, וְמָה שְׁנִטְמָא הוּא מְקָרָה לֹא שְׂכִיחָה, וְלֹא
 גזרו בו חכמים.
 הגמרא מוסיפה להקשות מכמה דינים שנאמרו בענין איסור
 טבילת כלים, שיש להוכיח מהם שלא גזרו גזירה לגזירה בתקנה
 זו: אֵיתִיבִיה, שִׁנְיָנו בְּבִרְיִיתָא, מְדִלִין – שואבים מים מן הבור פְּדִלִי
 מָמָא, וְהוּא מְהוֹר. וְאִי אֵיתָא שהחמירו חכמים לגזור גזירה לגזירה,
 נְגִזֵּיר שְׂאִיבָה, דְּלִמָּא אֵיתִי לְאִמְבּוּלִיָּה פְּעִינִיה – בפני עצמו, בלא
 שאיבת מים. דוחה הגמרא: שְׂאֵין הָתֵם, מִתּוֹךְ שְׂלֵא הוֹתֵרָה לוֹ
 טבילה אֵלָּא עַל יְדֵי דְלִיָּו – שְׂאִיבָה, וְכֹרֶה הוּא מאיסור טבילת כלים
 ביום טוב.
 מקשה הגמרא מדין אחר: אֵיתִיבִיה, שִׁנְיָנו בְּבִרְיִיתָא, כְּלִי שְׁנִטְמָא
 מַעֲרָב יוֹם טוֹב באב הטומאה, אֵין מְטַבְּלִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב, שהיה
 לוֹ להטבילו מבעוד יום. אבל נטמא בְּיוֹם טוֹב, מְטַבְּלִין אוֹתוֹ בְּיוֹם
 טוֹב. וְאִם אֵיתָא שהחמירו חכמים בגזירה זו, נְגִזֵּיר טבילת כלים
 דְּנִטְמָאוּ בְּיוֹם טוֹב, אִמּוֹ דְּנִטְמָאוּ מַעֲרָב יוֹם טוֹב. דוחה הגמרא:
 מִמָּוָה בְּיוֹם טוֹב מְלִתָּא דְּלֹא שְׂכִיחָה הִיא, שְׁהִיר הַכֹּל מִטְהֵרִים אֵת
 עַצְמָם בְּרַגְלָא, וְכֹל שֶׁכֵּן שְׁנוּהֵרִים מִלְּהַטְמָא. וְכִלְתָּא דְּלֹא שְׂכִיחָה לֹא
 גְּזִירָה בֵּת רַבָּנָן.
 מקשה הגמרא מדין אחר: אֵיתִיבִיה, שִׁנְיָנו בְּבִרְיִיתָא, כְּלִי שְׁנִטְמָא
 מערב יום טוב כָּאֵב הַטּוֹמָאָה, אֵין מְטַבְּלִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב. אבל
 נטמא פְּדִלִי הַטּוֹמָאָה, כיון שאינו טמא אלא מדרבנן, מְטַבְּלִין אוֹתוֹ
 בְּיוֹם טוֹב. וְאִם אֵיתָא, שהחמירו חכמים בגזירה זו, נְגִזֵּיר הָא – כלי

ביצה דף יח עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום חמישי) קעה

35 הואיל וקודם טבול שרי לגמוע, כיון שנראה שעושה כן לשם
36 אכילה, אף לאחר טבול נמי שרי. מתרצת הגמרא: הדר ביה רבא
37 מההיא – חזר בו רבא ממה שתירץ שם, ומתירץ כאביי, ודבריו כאן
38 נאמרו לאחר חזרה. שואלת הגמרא: ומאי דמההיא הדר ביה,
39 דלמא מהא – שמא מסברת הואיל שאמר כאן הדר ביה, ובאמת
40 יאסור טבילת אדם ביום הכיפורים משום שנראה כמתקן. משיבה
41 הגמרא: לא סלקא דעתך שיאסור, דתניא, כל חיובי טבילות מובלין
42 בדרבן, בין בתשעה באב בין ביום הכפורים, ואף שאסורים ימים אלו
43 ברחיצה:
44 ***
45 שנינו במשנה: ושון שמשקין את המים בכלי אבן וכו', אבל לא
46 מטבילין:
47 מבררת הגמרא: מאי אכל לא מטבילין. אמר שמואל, אין מטבילין
48 את הכלי הטמא על גב השקת מימיו כדי לטהרו ביום טוב. שלא
49 הותרה אלא השקה לחוד, ולא לטהר כלי אגב כן.
50 שואלת הגמרא: מני מתניתין – משנתנו המתירה השקת מים
51 לחוד, ואוסרת הטבלת כלי אגב ההשקה, אינה לא כשיטת רבי ולא
52 כשיטת רבנן. דתניא, אין מטבילין את הכלי שנטמא על גב מימיו
53 לטהרו, ואין משקין את המים בכלי אבן לטהרו, דברי רבי. והקמים
54 אומרים, אף שטבילת כלי בפני עצמו אסורה, בכל זאת מטבילין
55 כלי על גב מימיו לטהרו, ומשקין את המים בכלי אבן לטהרו.
56 ומעתה מני – כשיטת מי נאמרה משנתנו, אי כרבי, קשיא מה
57 שהתירה משנתנו השקה בכלי אבן, שהרי רבי אסרה. ואי כרבנן,
58 קשיא מה שאסרה הטבילה של כלי טמא אגב מימיו, שהרי רבנן
59 התירו גם זאת.
60 מתרצת הגמרא: אין שני הדינים שבברייתא אמורים כאחד, אלא
61 יש לחלק בין שבת ליום טוב, ולפי זה משנתנו איבעית אימא כרבי,
62 איבעית אימא כרבנן.
63 אי בעית אימא משנתנו כרבי, אלא שיש לפרש, דרישא דברייתא
64 שאוסר רבי הטבלת כלי טמא אגב מימיו, ומדויק שהשקה לחוד
65 מותרת, היינו ביום טוב. וסיפא שאסר רבי אף את ההשקה היינו
66 בשבת. וכולה מתניתין מדברת ביום טוב, ולכן התירה השקה
67 ואסרה הטבלה, אבל בשבת שניהם אסורות.

1 בשרב – בעת החום, ורוחץ אפילו במי משקה ו–שורין בהן פשתן
2 כדי לצנן גופו. מקשה הגמרא: תינח ו–מיושב בימות תחמה, שאז
3 יש לתלות בזה, אבל בימות הנשמים הקרים מאי אימא למימר.
4 מתרצת הגמרא: אמר רב נחמן בר יצחק, אף בימות הגשמים אינו
5 נראה כטובל לטהרה, שפעמים שאדם פא מן השדה מלובלך בטיט
6 ובצואה, ורוחץ אפילו בימות הנשמים כדי לנקות עצמו.
7 מקשה הגמרא: תינח ו–מיושב בשבת שמותרת בה רחיצה, אבל
8 ביום הכפורים האסור ברחיצה של תענוג, מאי אימא למימר, והלא
9 מוכח שטובל לשם מצוה. מתרצת הגמרא: אמר רבא, אכן ביום
10 הכיפורים אין ההיתר מחמת שיש לתלות טבילתו ברחיצה, אך
11 מותר מטעם דמי אימא מידי – האם יש דבר דבשבת החמורה שרי
12 משום מלאכה, ולא גזרו בו חכמים משום שבות, וביום הכפורים
13 יהיה אסור מטעם שנראה כמתקן ועושה מלאכה, אלא הואיל
14 ובשבת שרי לטבול משום שנראה כמיקר, ביום הכפורים נמי שרי,
15 שאין להחמיר בו יותר משבת.
16 מקשה הגמרא: ומי אית ליה לרבא סברת הואיל כעין זו, והתנן
17 (שבת קיא.), החושש בשינוי לא ינמץ בהן את החומץ לרפואה. אכל
18 מטביל הוא את מאכלו בחומץ בדרבן, ואם נתרפא על ידי כך
19 נתרפא, שכל דרך אכילה מותר. ורמינן עלה – והקשינו על משנה
20 זו מבריייתא, ששנינו, החושש בשינוי לא ינמץ את החומץ ופולט,
21 שאז ניכר שלרפואה הוא גומעו, אכל מנמץ וכולע, שדרך מאכל
22 הוא. ומתבאר שאם בולע החומץ מותר לגומעו גם בפני עצמו,
23 ולא רק על ידי טבול מאכל בו. ואמר אבי תרץ הסתירה, כי תנן
24 נמי במתניתין שאסור לגמוע את החומץ בפני עצמו, במנמץ ופולט
25 תנן כן, אבל לגמוע ולבלוע מותר. ורבא אמר בתירוצו סתירה זו,
26 אפילו תימא שאסרה המשנה גם במנמץ וכולע, ולא קשיא, כאן
27 בבריייתא המתירה את גמיעת החומץ בפני עצמו, מדובר קודם
28 טבול – קודם אכילתו, שאז אין ניכר שגומעו לשם רפואה, אלא
29 נראה שעושה כן לפי שהחומץ מועיל לו לאכילה. וכאן במשנה
30 האוסרת, מדובר לאחר טבול – לאחר שכבר אכל, וטיבל מאכלו
31 בחומץ, ואז אם חוזר ומגמוע ניכר שעושה כן לרפואה.
32 מסיימת הגמרא קושיתיה: ואם איתא שסובר רבא סברת הואיל,
33 נימא כן גם כאן, שאי אפשר להתיר דבר מסוים לחצי שבת ו–עד
34 לשעת הסעודה, ולאסור בחציה האחר ו–אחר הסעודה, אלא

אגרות קודש

ב"ה, י"ב ניסן תשכ"ד

ברוקלין.

יוסף יצחק שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבך מיום ה' ניסן.

והתקוה אשר מתקדם אתה בלימוד וגם בהנהגה, לימוד תורתנו תורת חיים והלימוד מביא לידי מעשה, קיום מצותי והנהגה האמורה.

וכן בודאי למדת כבר פירוש ההגדה של פסח, וגם תשאל הארבע קושיות דמה נשתנה, ועל ידי לימוד האמור והנהגה האמורה, תכנס בסוג דבן חכם, לנחת רוח הוריק שי' וכשתרצה באמת תצליח בכל האמור.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ולחג שמח.